

DOCUMENT OBERT DE DRETS I LLIBERTATS DE LES PERSONES GRANS AMB DEPENDÈNCIA

Projecte coordinat per Mercè Mas, experta. Presentat inicialment a la Jornada Participació i Qualitat dels Serveis, celebrada el 26 de juny de 2002. Aprovat en el plenari del Consell Assessor de la Gent Gran. Presentat a la convenció Les Veus de la Gent Gran de Barcelona, celebrada els dies 5 i 6 de febrer de 2003.

1. Dret a l'autodecisió, amb l'expressió dels seus desigs, l'elecció de les seves activitats i a ser reconeguts com a ciutadans i ciutadanes de ple dret al llarg de tota la vellesa.

Recomanacions

La persona gran amb dependència ha de poder gaudir de l'autonomia que li permetin les seves capacitats físiques i mentals, incloent-hi el preu d'un cert risc. Cal informar d'aquest risc a la persona gran i al seu entorn.

Cal que la persona gran sàpiga que l'exercici d'aquesta autonomia implica responsabilitat. Tots els drets comporten deures.

Els serveis de cura i suport, així com els familiars de les persones grans amb dependència, han de respectar la seva dignitat, integritat i autonomia, i han d'encoratjar la seva participació i independència.

2. Dret a uns ingressos suficients, com també a mantenir la gestió del seu patrimoni i de les seves rendes.

Recomanacions

La persona gran amb dependència ha de poder disposar dels seus béns, excepte quan una resolució judicial disposi limitacions.

És necessari que els recursos de la persona gran siguin complementats, en cas que no li permetin cobrir el cost de l'atenció a la seva dependència.

3. Dret a una protecció jurídica adient, tant de la seva persona com dels seus béns, especialment les persones afectades d'incapacitat mental.

Recomanacions

Si la persona gran no és subjecte de tutela, cal assegurar l'exercici efectiu de tots els seus drets cívics, incloent-hi el dret de vot.

Els que inicien o apliquen una mesura de protecció tenen el deure d'avaluar-ne les conseqüències psicològiques i socials.

En el cas que s'apliquin algunes de les mesures legals de protecció previstes per la legislació vigent cal tenir present el següent:

- La necessitat de protecció no és necessàriament total ni irreversible.
- La persona gran dependent, subjecte a alguna mesura de protecció, ha de poder continuar manifestant la seva opinió cada cop que això sigui necessari i possible.
- La dependència psíquica no exclou que la persona gran pugui expressar-se sobre la seva forma de vida i cal que sempre sigui informada dels actes realitzats en el seu nom.

4. Dret a una valoració i a un diagnòstic precoç i accés a una atenció adient, incloent-hi totes les situacions.

Recomanacions

Cal un diagnòstic precoç per detectar situacions de dependència.

Els serveis d'avaluació han d'estar constituïts per equips gerontològics multidisciplinaris amb formació adient, i han d'ésser presents en tots els serveis d'atenció a les persones grans.

L'accés a les cures necessàries cal que es produeixi en el moment en què aquestes es valorin com a útils per la persona gran, d'acord amb les seves necessitats.

document
obert de
drets i llibertats
de les
persones grans
amb
dependència

Ajuntament de Barcelona

amb la gent gran

5. Dret a prendre part en les decisions sobre la provisió de cures i les alternatives del lloc de viure.

Recomanacions

La persona gran amb dependència té dret a participar en el disseny del seu pla d'atenció i mantenir la seva capacitat de decisió, d'acord amb les seves condicions personals.

La persona gran amb dependència té dret a rebre la informació necessària per poder triar la manera de ser atès o la manera de ser protegit.

6. Dret a escollir el seu lloc de vida, ja sigui al seu domicili a la comunitat, mentre sigui possible i desitjable, o a un establiment residencial, ambdós adaptats a les seves necessitats.

Recomanacions

La persona gran amb dependència o amb mobilitat reduïda viu i vol continuar vivint, en la majoria dels casos, en el seu propi domicili. Cal proposar-li i facilitar-li els serveis i les adaptacions necessàries que li permetin continuar residint-hi.

Cal reforçar l'oferta d'atenció en centres de dia i d'acolliment temporal per a totes les persones grans amb dependència de tot tipus.

7. Dret a ser protegit de qualsevol forma d'abús, violència o maltractament.

Recomanacions

Cal salvaguardar les persones grans amb dependència de tot maltractament físic i/o psicològic. Per garantir aquest dret cal sensibilitzar del tema tota la població, especialment els professionals relacionats amb l'atenció, a més de la utilització de protocols de detecció d'abusos.

És necessari que tota persona gran sigui informada, de manera clara i entenedora, sobre els seus drets socials i sobre la legislació que l'afecta.

8. Dret a rebre els serveis adequats d'atenció a la seva dependència en un centre residencial i que aquests cobreixin tant les necessitats socials, fisiològiques, sensorials i de comunicació, com les necessitats psicològiques.

Recomanacions

La seva atenció integral ha de ser l'objectiu permanent, al marge de la tipologia d'atenció decidida.

Quan les necessitats de les persones grans amb dependència depassen les possibilitats d'ajuda a domicili, cal que hi hagi a la seva disposició serveis de llarga estada de qualitat en centres de diversa tipologia que responguin a les seves necessitats.

L'alternativa residencial ha de ser decidida conjuntament amb la persona i els seus familiars o persones del seu entorn íntim.

En cas d'ingrés en una institució pública o privada o d'acolliment en una família, cal formalitzar un contracte en el qual s'explicitin les condicions respectives.

Els centres residencials han de disposar de les instal·lacions i de la dotació de professionals necessaris per atendre les persones grans amb dependència, de qualsevol tipus.

El disseny dels centres ha de respondre a les necessitats d'una bona qualitat de vida. Els espais i el seu equipament han d'estar organitzats per facilitar l'accessibilitat, l'orientació, els desplaçaments i la seguretat.

9. Dret als serveis de cures de proximitat de qualitat que li siguin necessaris.

Recomanacions

Les cures i ajudes ambulatories i a domicili, destinades a les persones grans amb dependència, han de ser proporcionades pels serveis socials i serveis de salut d'atenció primària. Cal que aquests funcionin de manera coordinada i flexible i amb continuïtat amb els d'atenció especialitzada social i sanitària.

Tota persona gran dependent ha de tenir accés a totes les cures i serveis, sense cap tipus de discriminació per raó d'edat.

Cal que hi hagi suficients serveis de medicina geriàtrica que incloguin hospitals de dia, per respondre a les necessitats individuals específiques de les persones grans amb dependència.

L'atenció sanitària ha de comprendre no tan sols els actes mèdics i d'infermeria, sinó també uns altres de rehabilitació i compensació de les discapacitats.

10. Dret que l'atenció que reben les persones grans amb dependència sigui proveïda per persones amb la formació adient i en nombre suficient en tots els nivells d'atenció.
Recomanacions

A més de la formació inicial, cal que aquests professionals rebin una formació permanent a través de cursos específics i de les reunions de coordinació dels equips multidisciplinaris, entesos en un sentit ampli.

Aquests professionals han de rebre supervisió i suport psicològic.

11. Dret a mesures de prevenció de la dependència al llarg de tot el cycle vital.
Recomanacions

La majoria de processos que tenen com a resultat la dependència física o psíquica poden ser previnguts o tractats.

La prevenció de la dependència de les persones grans ha de ser, al llarg de tota la vida, un eix central de la política en matèria de cures de salut, de protecció social i de qualitat de vida.

Cal una informació clara i objectiva sobre els mitjans de prevenció a tots els ciutadans i ciutadanes, especialment a les persones grans, i cal que aquests mitjans siguin accessibles a tothom.

12. Dret al manteniment de les relacions familiars i d'amistat i al suport dels familiars que tinguin cura de la persona gran amb dependència.
Recomanacions

El manteniment del rol de la família i dels vincles de relació i d'amistat són primordials per a la qualitat de vida de les persones grans amb dependència.

Cal que siguin reconegudes en tots els àmbits les aportacions i les necessitats dels cuidadors familiars, i que estiguin a la seva disposició serveis d'informació, de formació, de respir i altres mesures de suport adients.

En les institucions residencials, cal estimular i facilitar la participació dels familiars en l'atenció de la persona gran amb dependència. Aquest paper també pot ser assumit per persones del seu entorn íntim, amics o voluntaris.

La persona gran té dret a mantenir o continuar mantenint una relació íntima mútuament consentida.

13. Dret que la societat conegui les dificultats que pateixen les persones grans amb dependència.
Recomanacions

La informació sobre els drets i les condicions de vida de la persona gran amb dependència ha d'arribar al conjunt de la ciutadania.

L'exclusió pot ser tant el resultat d'una sobreprotecció, que no tingui en compte les capacitats que conserva la persona gran amb dependència, com del rebuig que comporten els estereotips, que fins i tot poden donar lloc a l'autoexclusió.

Així mateix, cal una ampla difusió dels serveis existents d'atenció a les persones grans amb dependència.

14. Dret que totes les administracions tinguin en compte els drets que reconeix aquest document i prenguin les mesures adequades en tots els camps que siguin de la seva competència.
Recomanacions

És necessari que la ciutat elimini barreres i que les necessitats de les persones grans amb dependència siguin considerades en les planificacions d'urbanisme, d'habitatge i d'altres que són pròpies de les administracions públiques.

Les persones grans amb dependència tenen dret que aquest document es tingui en compte per part de la comissió encarregada d'establir cada dos anys una avaluació dels drets reconeguts per la carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, especialment pel que fa als articles següents: art. I, punt 1 (dret a la ciutat com a espai col·lectiu); art. IV, punts 1 al 4 (protecció dels col·lectius més vulnerables), i art. XVI, punt 1 (dret a la salut).

CONCLUSIONS

Existeix un consens sobre la utilitat del document. L'opinió general que ha suscitat és que serà d'una gran utilitat en els propers anys per tal de millorar la qualitat de vida de les persones grans amb dependència.

És un document de sensibilització de la societat respecte als drets de les persones grans amb dependència.

Té la intenció de crear una cultura dels drets. Per tant, s'adreça a tothom.

Necessita una àmplia difusió en la societat en general, i especialment entre les persones grans amb dependència, així com entre els seus familiars i altres persones que puguin dedicar-se a la seva cura.

Cal distribuir-lo per llocs on es pugui impulsar la cooperació intergeneracional i en tots aquells centres que formin personal especialitzat en l'atenció de persones grans.

Conclusions sobre el Document obert de drets i llibertats de les persones grans amb dependència. Convenció Les Veus de la Gent Gran de Barcelona, celebrada els dies 5 i 6 de febrer de 2003.

És molt important que la gent gran l'interioritzi i el faci seu. Les persones amb dependència tenen el dret i la llibertat d'escollir, i se'ls ha de facilitar el dret a participar.

S'ha de crear un punt de recollida de totes les queixes sobre els drets que es vulnerin.

És un document obert, que ha d'estar sempre actualitzat i revisat, per tal de poder incloure-hi qualsevol novetat.

Document obert de drets i llibertats de les persones grans amb dependència